

Załącznik do Uchwały nr
Rady Gminy Gromadka
z dnia

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gromadka na lata 2022-2027

PROJEKT

Grudzień, 2021

SPIS TREŚCI:

WPROWADZENIE

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE GROMADKA
2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROBLEM STARZENIA SIĘ
3. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY
4. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE
5. EDUKACJA I SZKOLNICTWO
6. PROBLEM BEZDOMNOŚCI
7. POMOC SPOŁECZNA I WSPARCIE RODZINY

III WNIOSKI, MISJA i CELE

1. ANALIZA SWOT
2. WNIOSKI Z DIAGNOZY
3. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

IV REALIZACJA, MONITORING I EWALUACJA

1. METODY I SPOSOBY REALIZACJI CELÓW
2. RAMY FINANSOWE
3. MONITORING I EWALUACJA

WPROWADZENIE

Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. wskazuje, że gmina to wspólnota samorządowa i odpowiednie terytorium, a do jej zadań należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym. Jako zadania własne gminy wskazano zaspokajanie potrzeb zbiorowych wspólnoty, a wśród tych potrzeb wyszczególniono m. in. sprawy pomocy społecznej. Z kolei Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej nałożyła na gminy obowiązek opracowania i realizowania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych określa oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych. Powszechnie (w całym kraju) występują zjawiska takie jak ubóstwo, trudna sytuacja życiowa seniorów, mała samodzielność osób niepełnosprawnych, bezrobocie, problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, przemoc w rodzinie. Dla poszczególnych osób i rodzin są to trudności, w których nie są w stanie pokonać samodzielnie. Długofalowe skutki tych problemów życiowych przenoszą się na społeczność lokalną. Pomoc w rozwiązaniu tych trudności staje się więc zadaniem lokalnego samorządu oraz instytucji pomocy społecznej i organizacji działających w społecznościach lokalnych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi służących na poziomie lokalnym realizacji polityki społecznej. Przedstawia koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji tej polityki, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza Strategia spełnia warunki do efektywnej realizacji pomocy społecznej tj. opiera się o diagnozę sytuacji społeczności lokalnej Gminy Gromadka oraz zawiera długofalowe kierunki działań, uwzględnia realizację różnych form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami. Strategia ma charakter otwarty,

czyli zawiera w sobie założenie ciągłego doskonalenia zawartych w niej zapisów, modyfikacji kierunków działań oraz sposobów realizacji założonych celów.

Strategia ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Strategia składa się z czterech części.

W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT w następujących obszarach: sytuacja demograficzna, problem starzenia się, gospodarka i sytuacja na rynku pracy; edukacja i wychowanie; kultura, sport i rekreacja; zdrowie i problem niepełnosprawności; uzależnienia i przemoc w rodzinie; problem bezdomności; bezpieczeństwo publiczne; pomoc społeczna i wsparcie rodziny oraz aktywność obywatelska.

W trzeciej części strategii, na podstawie zebranych danych, przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Istniejące obecnie ogromne zapotrzebowanie na myślenie i działanie strategiczne wymaga podkreślenia, że przygotowanie strategii to dopiero część

teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Za jego skuteczność odpowiedzialni są lokalni politycy, działacze, przedstawiciele instytucji gminnych współpracujący z administracją rządową i samorządową szczebla ponadgminnego, a także z przedstawicielami sektora prywatnego (tzw. „drugiego sektora”) oraz sektora pozarządowego (tzw. „trzeciego sektora”). Tak skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gromadka na lata 2022-2027 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

1. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
2. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
3. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
4. ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
5. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,\
6. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
7. stawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
8. stawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
9. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
10. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

12. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
13. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
14. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
15. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
16. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
17. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
18. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
19. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
20. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
21. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gromadka na lata 2022-2027 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

1. Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
2. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
4. Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027,
5. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030
6. Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2021 – 2030,
7. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bolesławieckiego na lata 2016-2026,
8. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Gromadka.

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań.

Cele te są następujące:

1. wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie,
2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo,
3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt,
4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie,
5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt,
6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi,
7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie,
8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi,
9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność,
10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami,
11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu,
12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji,
13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom,

14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony,

15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej,

16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu,

17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 są elementem prac nad Umową Partnerstwa oraz krajowych i regionalnych programów operacyjnych dla interwencji finansowanych przez Europejskie Fundusze Inwestycyjne i Strukturalne w latach 2021-2027.

Dokument zawiera m.in. wyzwania i cele rozwojowe kraju, w tym diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej Polski, cele rozwojowe kraju w perspektywie do roku 2030, opis podejścia terytorialnego oraz matrycę potrzeb na lata 2021-2027 oraz uzasadnienie wyboru realizacji 5 celów Polityki Spójności na lata 2021-2027:

Dokument obejmuje również opis warunków podstawowych, których spełnienie determinuje możliwość uruchomienia środków w poszczególnych celach polityki w kolejnej perspektywie, opis mechanizmów koordynacji i komplementarności polityki spójności z innymi politykami Unii Europejskiej, tj. Wspólną Polityką Rolną i Wspólną Polityką Rybołówstwa oraz instrumentami finansowanymi z Unii Europejskiej, tj. programami zarządzanymi centralnie przez Komisję Europejską, zarys finansowania

programów operacyjnych w ramach Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, katalog programów operacyjnych w Polsce w latach 2021-2027 oraz opis systemu instytucjonalnego służącego realizacji Umowy Partnerstwa.

W latach 2021-2027 w ramach Polityki Spójności możliwe będzie finansowanie przedsięwzięć ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego + i Funduszu Spójności. Proponowane programy operacyjne obejmują: program operacyjny w zakresie infrastruktury transportu, energetyki i środowiska, zdrowia, kultury, nauki i edukacji oraz spraw społecznych, program(-y) operacyjny(-ne) w zakresie badań, rozwoju oraz innowacyjności oraz rozwoju cyfrowego, program operacyjny w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego, program operacyjny w zakresie województw wschodniej Polski, program operacyjny w zakresie wspierania regionów z deficytem/obszarów słabszych gospodarczo, program operacyjny Pomoc Techniczna oraz 16 regionalnych programów operacyjnych.

W okresie programowania 2021-2027 zaproponowano również nowe rozwiązanie w postaci Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, którego zadaniem ma być wspieranie działań na rzecz ograniczenia negatywnych skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych związanych z odejściem od węgla i zaadoptowanie się do nowych warunków.

Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2021 – 2030 w opracowaniu będzie dokumentem,, który wyznacza kierunki rozwoju regionalnej polityki społecznej. Zawiera on m.in. obszerną diagnozę sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa dolnośląskiego, misję, cele strategiczne i kierunki działań.

Dolny Śląsk 2030 jako region równomiernego rozwoju, region przyjazny, nowoczesny i konkurencyjny. Celem nadrzędnym jest harmonijny rozwój regionu i wysoka jakość życia dolnośląskiej społeczności oraz przyporządkowanych mu pięciu celów strategicznych:

- efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu;
- poprawa jakości i dostępności usług publicznych;
- wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego;

- odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego;
- wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bolesławieckiego na lata 2016-2026

jest dokumentem określającym długoterminowy program działań Powiatu zmierzający do poprawy warunków życia jego mieszkańców. Dotyczy w szczególności tych osób, które zagrożone są marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do ich integracji ze społecznością lokalną. W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bolesławieckiego w latach 2016 – 2026 zapisano działania, które są kontynuacją działań strategicznych z lat poprzednich, jak również nowe działania wynikające z aktualnej diagnozy potrzeb i problemów społecznych. Najważniejsze kwestie społeczne zidentyfikowano za pomocą narzędzia, jakim była analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnej polityki społecznej (SWOT). Ponadto Strategia zawiera misję oraz cele i kierunki działań, które stanowią podstawę rozwiązywania najważniejszych problemów społecznych oraz służą podnoszeniu jakości poziomu życia mieszkańców Powiatu. Sformułowane cele szczegółowe w Strategii posłużą do tworzenia programów, które będą realizowane na terenie Powiatu. Planuje się, że przyczynią się one do zaspokojenia różnorodnych potrzeb, dążeń, aspiracji i oczekiwań zarówno pojedynczych ludzi jak i grup. Strategia jest dokumentem programowym dla samorządu, ukierunkowanego na stworzenie nowoczesnych form rozwiązywania problemów społecznych oraz wspieranie przedsięwzięć instytucji, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i osób. Dokument ten stanowić będzie podstawę efektywnego zarządzania działaniami z zakresu polityki społecznej.

Do celów operacyjnych i kierunków działań zaliczono: stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie i zapewnienie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego, objęcie rodzin pełną profilaktyką przeciw patologiom (narkomania, alkoholizm, przemoc), poprawę warunków funkcjonowania placówek opieki nad

dzieckiem poprzez zapewnienie odpowiednich warunków bytowych wychowanków, możliwości rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego, zaspakajania indywidualnych potrzeb dziecka, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań oraz zapewnienia odpowiednich warunków do wypoczynku i organizacji czasu wolnego, rozwój formy rodzinnej opieki nad dzieckiem, promocję rodzicielstwa zastępczego, organizację imprez integracyjnych, inicjowanie działalności stowarzyszeń zajmujących się opieką nad dzieckiem, zapewnienie opieki i wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, terapeutycznego, socjalnego i prawnego dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, współpracę w tworzeniu spójnego systemu wsparcia dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, rozwój poradnictwa i upowszechnianie informacji z zakresu ofiar przemocy domowej, opracowanie materiałów informacyjnych o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach występowania przemocy, upowszechnianie wiedzy psychologicznej na temat skutków przemocy domowej u dziecka, zapewnienie dostępu do terapii rodzinnej dla ofiar przemocy domowej oraz rozwój współpracy z placówkami medycznymi, oświatowymi, policją, kuratorami sądowymi.

Za ważne uznano również integrację oraz aktywizację społeczną i zawodową grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym, tworzenie mieszkań chronionych, organizowanie rehabilitacji społecznej, realizację programów skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym, wspieranie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych oraz ich praw i uprawnień, zapewnienie im zwiększonego dostępu do opieki medycznej i rehabilitacji, integrację osób niepełnosprawnych ze środowiskiem oraz ich aktywizację zawodową, likwidowanie barier funkcjonalnych, przyjęcie powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych, współpracę z organizacjami pozarządowymi, koordynację i wspieranie wspólnych działań, wspieranie działań na rzecz tworzenia aktywnych środowisk lokalnych, inspirowanie społeczności lokalnych powiatu do tworzenia własnych lokalnych systemów wsparcia i pomocy różnym grupom społecznym, budowanie partnerskich relacji pomiędzy mieszkańcami, samorządem, organizacjami i instytucjami, włączanie lokalnych partnerów społecznych do aktywnego udziału w

planowaniu i wdrażaniu inicjatyw rozwojowych oraz realizację projektów w ramach europejskiego funduszu społecznego.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Gromadka jest scenariuszem celów przyszłości, do których dąży wspólnota samorządowa.

Zrównoważony to taki rozwój społeczno-gospodarczy, który zapewnia:

- zachowanie możliwości odtwarzania się zasobów naturalnych;
- racjonalne użytkowanie zasobów nieodnawialnych i zastępowanie ich substytutami;
- ograniczanie uciążliwości dla środowiska i nie przekraczanie granic wyznaczonych jego odpornością;
- zachowanie różnorodności biologicznej;
- bezpieczeństwo ekologiczne obywatelom;
- tworzenie podmiotom gospodarczym warunków do uczciwej konkurencji w dostępie do ograniczonych zasobów i możliwości odprowadzania zanieczyszczeń.

Zrównoważony rozwój lokalny obejmuje:

1. Rozwój gospodarczy – tworzenie miejsc pracy, maksymalizacja dochodów, poszerzanie rynków zbytu, minimalizacja kosztów własnych;
2. Rozwój ekologiczno-przestrzenny – poszanowanie zasobów środowiska naturalnego, odbudowa i ochrona zasobów, redukcja emisji i zanieczyszczeń, planowanie przestrzenne;
3. Rozwój społeczny – kreowanie samorządowej świadomości i samodzielności, efektywne zaspokajanie zbiorowych potrzeb, jakość sprawowania władzy, dbanie o wysoki poziom technologii świadczonych usług.

Cele rozwoju powinny są wyrazem dążeń i aspiracji społeczeństw zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjalnie ludzkim i materialnym dla przyszłego rozwoju. Wyznaczone cele rozwoju wymagają określenia zadań i programów operacyjnych odniesionych do struktur zarządzania przedsiębiorstw,

instytucji pozarządowych i społeczeństwa. Strategia jest więc instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie czasu, jak i w odległej perspektywie.

Strategia rozwoju gminy:

- określa przejrzyste obraz celów i kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego;
- podporządkowuje działania doraźne celom długofalowym;
- pozwala lepiej zagospodarować zasoby ludzkie, naturalne i materialne;
- określa maksymalne wykorzystanie aktywów, czyli silnych stron i szans rozwojowych oraz kompensowanie słabych stron i zagrożeń;
- ułatwia efektywne gospodarowanie budżetem gminy;
- umacnia pozycję gminy przez poszerzenie sfery przyciągania i oddziaływania na otoczenie zewnętrzne;
- zwiększa szanse gminy na uzyskanie dodatkowych zewnętrznych źródeł zasilania

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE GROMADKA

Gmina Gromadka jest jedną z czterech gmin wiejskich powiatu bolesławieckiego w województwie dolnośląskim. Położona jest na północny-wschód od Bolesławca. Zajmuje powierzchnię 26729 km², co lokuje ją na 3 miejscu w rankingu gmin wiejskich powiatu bolesławieckiego oraz na 4 miejscu w rankingu gmin wiejskich województwa dolnośląskiego. Graniczy z dwoma gminami powiatu bolesławieckiego, jedną gminą powiatu legnickiego, dwoma gminami powiatu polkowickiego oraz jedną gminą powiatu żagańskiego. Od zachodu graniczy z Gminą Wiejską Bolesławiec, od południa z Gminą Warta Bolesławiecka, od wschodu z Gminą Wiejską Chojnów powiatu legnickiego oraz z Gminą Chocianów powiatu polkowickiego, od północy z Gminą Przemków należącą do powiatu polkowickiego i Gminą Szprotawa powiatu żagańskiego województwa lubuskiego. Największym naturalnym bogactwem gminy są lasy, zajmujące ok. 60% ogólnej powierzchni.

Położenie Przemkowskiego Parku Krajobrazowego na terenie gminy sprzyja rozwojowi turystyki pieszej i rowerowej oraz pozyskiwaniu runa leśnego. Siedziba gminy mieści się we wsi Gromadka. Gminę zamieszkują przedstawiciele czterech kultur – polskiej, bałkańskiej, kresowej i ukraińskiej, którzy – obcując ze sobą na co dzień – pielęgnują i szanują własne dziedzictwo.

2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROBLEM STARZENIA SIĘ

Gmina Gromadka ma 5 317 mieszkańców, z czego 50,1% stanowią kobiety, a 49,9% mężczyźni. W latach 2002-2020 liczba mieszkańców zmalała o 5,3%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,4 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa dolnośląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski (dane GUS).

Mieszkańcy gminy Gromadka zawarli w 2019 roku 21 małżeństw, co odpowiada 3,9 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 2,2 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 28,0% mieszkańców gminy Gromadka jest stanu wolnego, 56,8% żyje w małżeństwie, 5,7% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,0% to wdowy/wdowcy (dane GUS).

Gmina Gromadka ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -7. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,31 na 1000 mieszkańców gminy Gromadka. W 2019 roku urodziło się 56 dzieci, w tym 55,4% dziewczynek i 44,6% chłopców (dane GUS).

W 2019 roku 37,0% zgonów w gminie Gromadka spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 28,2% zgonów w gminie Gromadka były nowotwory, a 8,5% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Gromadka przypada 11.76 zgonów. Jest to nieznacznie więcej od wartości średniej dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju (dane GUS).

W 2019 roku zarejestrowano 44 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 68 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Gromadka -24. W tym samym roku 1 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 14 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -13. 62,1% mieszkańców gminy Gromadka jest w wieku produkcyjnym, 16,9% w wieku przedprodukcyjnym, a 21,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (dane GUS).

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy zwrócić uwagę na systematycznie rosnący udział osób starszych w populacji gminy. W analizowanym okresie

współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi zwiększał się z roku na rok (23,3 w 2017 r., 23,7 w 2018 r. i 24,3 w 2019 r.), podobnie jak odsetek osób w wieku 65+ wśród ogółu mieszkańców w niedługim czasie gmina zмагаć się będzie z postępującym procesem starzenia się społeczności lokalnej (dane GUS).

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 roku będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilały osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 roku znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 roku osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych (dane GUS). Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów społecznych, zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Problem starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie 2020-2025 będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów – młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niepełności, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec starszych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gromadce wspiera seniorów poprzez m.in. usługi opiekuńcze, pomoc finansową oraz rzeczową w postaci posiłków, ułatwianie dostępu do placówek wsparcia i kierowanie do domów pomocy społecznej. Seniorzy z gminy mają możliwość udziału w licznych przedsięwzięciach kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, m.in. w organizowanych przez gminę imprezach okolicznościowych i integracyjnych dla mieszkańców.

3. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

W gminie Gromadka na 1000 mieszkańców pracuje 345 osób . 40,7% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 59,3% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Gromadka wynosiło w 2020 roku 5,7% (7,8% wśród kobiet i 4,0% wśród mężczyzn). W 2020 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Gromadka wynosiło 4 887,95 PLN, co odpowiada 88.50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Gromadka 491 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 130 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -361. 17,1% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Gromadka pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 40,7% w przemyśle i budownictwie, a 20,2% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,7% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości) (dane GUS).

W gminie Gromadka w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 347 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 257 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 35 nowych podmiotów, a 11 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najczęściej (48) podmiotów zarejestrowano w roku 2010, a najmniej (31) w roku 2018. W tym samym okresie najczęściej (49) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2016 roku, najmniej (11) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Gromadka najczęściej (16) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najczęściej (332) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 3,7% (13) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 31,7% (110) podmiotów, a 64,6% (224) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Gromadka

najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (28.4%) oraz Budownictwo (27.6%) (dane GUS).

4. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poziom przestępczości - w 2020 roku w gminie Gromadka stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 153 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 28,76 przestępstw. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw

ogółem w gminie Gromadka wynosi 67,00% i jest porównywalny do wskaźnika wykrywalności dla województwa dolnośląskiego oraz mniejszy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Gromadka najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 22,06 (wykrywalność 62%) oraz przeciwko mieniu - 16,58 (wykrywalność 49%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,77 (97%), o charakterze gospodarczym - 1,75 (43%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,60 (85%) (dane GUS).

5. EDUKACJA I SZKOLNICTWO

1 194 mieszkańców gminy Gromadka jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 566 kobiet oraz 628 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 11,9% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,6% wykształcenie policealne, 10,4% średnie ogólnokształcące, a 18,5% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 28,3% mieszkańców gminy Gromadka, gimnazjalnym 5,2%, natomiast 21,3% podstawowym ukończonym. 1,9% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa dolnośląskiego mieszkańcy gminy Gromadka mają niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Gromadka największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (23,6%) oraz zasadnicze zawodowe (22,1%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (34,9%) oraz średnie zawodowe (20,1%). W roku 2018 w gminie Gromadka mieściło się 1 przedszkole, w którym do 4 oddziałów uczęszczało 85 dzieci (43 dziewczynki oraz 42 chłopców). Dostępnych było 85 miejsc. Dla porównania w 2008 roku w gminie Gromadka mieściło się 1 przedszkole, w którym do 2 oddziałów uczęszczało 50 dzieci (26 dziewczynek oraz 24 chłopców). Dostępnych było 50 miejsc. 16,8% mieszkańców gminy Gromadka w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (17,7% wśród dziewczynek i 15,9% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 674 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 1,69 dzieci w wieku przedszkolnym. Placówkę mają 3 szkoły podstawowe, w których w 22 oddziałach uczyło się 382 uczniów (185 kobiet oraz 197 mężczyzn). Dla porównania

w 2008 roku w gminie Gromadka placówkę miały 4 szkoły podstawowe, w których w 29 oddziałach uczyło się 357 uczniów (161 kobiet oraz 196 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 25,5% ludności (26,9% wśród dziewczynek i 24,2% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 17,4 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 89,46. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 16,0% mieszkańców (13,3% wśród dziewczyn i 18,5% wśród chłopaków). W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 28,4% mieszkańców gminy Gromadka w wieku potencjalnej nauki (26,9% kobiet i 29,8% mężczyzn) (dane GUS).

6. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Gromadka zjawisko bezdomności występuje, a pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gromadce z siedzibą w Wierzbowej. Osoby bezdomne kierowane są do placówek zapewniających schronienie, jak również mogą być im udzielane świadczenia z pomocy społecznej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych. W latach 2017-2020, w związku z bezdomnością, GOPS objął wsparciem odpowiednio 2-4 osób.

7. POMOC SPOŁECZNA I WSPARCIE RODZINY

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

W gminie Gromadka zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gromadce z/s w Wierzbowej. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W 2021 roku kadrę GOPS-u stanowiło 17 osób, w tym dyrektor, główny księgowy i 4 pracowników socjalnych. Wśród pracowników Ośrodka, 7 osób posiadało wykształcenie wyższe, specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiadało 2 pracowników, a specjalizację z organizacji pomocy społecznej 2 osoby. Pracownicy Ośrodka uczestniczyli w kursach i szkoleniach doskonalących umiejętności zawodowe; podnosili swoje kwalifikacje, biorąc udział m.in. w specjalistycznych szkoleniach, seminariach i konferencjach poświęconych pomocy społecznej, przemocy w rodzinie, świadczeniach rodzinnych i wychowawczych oraz pieczy zastępczej.

W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną 1 pracownika socjalnego na nie więcej niż 2000 mieszkańców.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w latach 2018-2019 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny zmagające się z długotrwałą lub ciężką chorobą, dotknięte niepełnosprawnością, żyjące w ubóstwie oraz mające trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

W latach 2017-2019 stale zmniejszała się liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z wszystkich głównych powodów przyznawania świadczeń społecznych w gminie, tj. długotrwałej lub ciężkiej choroby (z 250 w 2017 r. do 179 w 2019 r.), niepełnosprawności (z 231 w 2017 r. do 159 w 2019 r.), ubóstwa (z 278 w 2017 r. do 154 w 2019 r.) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (ze 121 w 2017 r. do 108 w 2019 r.).

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2018-2021 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu.

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz „Posiłek w szkole i w domu”. Nowy program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu dofinansowane są także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom

niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku.

Ważną formą wsparcia niepieniężnego w latach 2018-2021 było także pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej. Ich liczba ma charakter rosnący.

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

W analizowanym okresie Ośrodek realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. W latach 2018-2021 z rodzinami wymagającymi wsparcia pracował asystent rodziny. Działaniami asystenta objęte są rodziny, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i długotrwale pozostają w systemie pomocy społecznej. W rodzinach tych najczęściej występują problemy z prowadzeniem gospodarstwa domowego, bezrobocie, ubóstwo, nadużywanie alkoholu, przemoc, długotrwała choroba lub niepełnosprawność. Są to rodziny niepełne, wielodzietne, nie posiadające właściwego wsparcia w swoim środowisku rodzinnym. Znaczna część rodzin ma nadzór kuratora z Sądu Rejonowego w Bolesławcu Wydziału Rodzinnego i Nietletnich lub Wydziału Karnego.

Środki na pokrycie kosztów związanych z zatrudnieniem asystenta rodziny pochodziły ze środków własnych Gminy Gromadka .

W analizowanym okresie gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej, których liczba ulegała wahaniom.

W gminie realizowany był również rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmuje się GOPS, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny.

W latach 2018-2021 GOPS realizował też zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegując do niego swoich pracowników. W skład Zespołu

Interdyscyplinarnego wchodzi pracownicy Ośrodka, przedstawiciele Policji, pedagodzy szkolni, przedstawiciel służby zdrowia, kuratorzy sądowi oraz członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Rodziny, w których występowała przemoc domowa, obejmowano pracą socjalną, kompleksową pomocą prawną, poradnictwem medycznym, poradnictwem psychologicznym, poradnictwem rodzinnym i zawodowym. Z kolei osoby podejrzane o stosowanie przemocy informowano o konsekwencjach prawnych, nakłaniano do poradnictwa psychologicznego, prowadzono rozmowy wspierające, typowano do programu korekcyjno-edukacyjnego oraz przeprowadzano cykliczne wizyty w środowisku monitorujące sytuację rodziny.

W latach 2018-2021 Ośrodek realizował również zadanie wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, przyznając świadczenia wychowawcze (5932 wypłat na kwotę 2 954 471,50 zł w 2018 r., 7798 wypłat na kwotę 3 888 700,90 zł w 2019 r., 10124 wypłaty na kwotę 5 034 552,70 w 2020 r. 9183 wypłat na kwotę 4 571 624,82). Wzrost liczby przyznanych świadczeń w 2019 roku wynikał ze zmiany przepisów, które od 1 lipca 2019 roku umożliwiły pobieranie świadczenia również na pierwsze dziecko w rodzinie. Ogółem liczba świadczeń wychowawczych wyniosła w 2018 r – 1021, w 2019 r. - 1336, w 2020 r – 893, w 2021 r. - 1707.

W analizowanym okresie GOPS zajmował się również przyznawaniem świadczeń rodzinnych, których liczba stale się pomniejsza (1792 świadczenia w 2018 r., 1386 świadczenia w 2019 r., 1258 świadczenia w 2020 r., 1058 świadczenia w 2021 r.), Zmniejsza się również liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych (288 w 2018 r. 165 w 2019 r. 163 w 2020 r., 160 w 2021 r.) i zwiększa się jednocześnie liczba świadczeń pielęgnacyjnych (32 w 2018 r., 33 w 2019 r., 43 w 2020 r. 53 w 2021 r.).

W analizowanym okresie GOPS przyznawał również zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2018-2020 GOPS wypłacił odpowiednio 4

w 2018 r., 3 w 2019 r., 2 w 2020 r., 1 w 2021 r. zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 16 840,00 zł., 16 120 zł., 8 060 zł. oraz 4 340 zł.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez GOPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2018-2021 zmniejszała się liczba przyznanych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (z 275 w 2018 r. do 106 w 202021 r.).

III WNIOSKI, MISJA i CELE

1. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest klasycznym narzędziem stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej, jest zestawieniem mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu (w tym przypadku gminy) oraz określeniem zasobów i możliwych zagrożeń. Analiza SWOT identyfikuje zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne czynniki wpływające na realizację działań zawartych w Strategii i stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz kierunków działań.

Szanse to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabią negatywne zjawiska. Zagrożenia to zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Mocne strony wynikają z uwarunkowań wewnętrznych, które poprzez pozytywny wpływ zwiększają możliwości do osiągnięcia celów. Słabe strony to ograniczone zasoby, negatywne czynniki, które osłabiają możliwość osiągnięcia zakładanych celów.

W odniesieniu do Gminy Gromadka mocne strony to czynniki wspierające rozwój społeczny, integrację społeczną i zmniejszenie skali marginalizacji społecznej, słabe strony to te czynniki, które mogą ten rozwój utrudniać. Szanse to czynniki zewnętrzne oddziałujące pozytywnie na funkcjonowanie Gminy, na które jednak mieszkańcy i władze mają raczej niewielki wpływ (albo żaden), zagrożenia to takie czynniki, na które wpływ mieszkańców i władz także jest znikomy jednak konsekwencje ich występowania są odczuwane negatywnie. Analiza SWOT została przygotowana w oparciu o diagnozę, zawiera wnioski z przeprowadzonych analiz i odnosi się wyłącznie do kwestii społecznych. Kluczowe zagadnienia, pojawiające się w diagnozie, zostały zebrane i pogrupowane w mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Gromadka.

Mocne strony

Mocne strony to przede wszystkim czynniki wskazujące na poprawę sytuacji mieszkańców i kondycji Gminy jako społeczności mieszkańców. Zmniejszająca się

liczba świadczeniobiorców korzystających z systemu pomocy społecznej pozwoli w przyszłości w większym zakresie realizować działania integracyjne i profilaktyczne. Tego typu działania są formą budowania poczucia wspólnoty mieszkańców, podnoszą poziom kapitału społecznego i przyczyniają się do zmniejszania zarówno zagrożenia wykluczeniem społecznym jak i rozwarstwienia społecznego i marginalizacji najsłabszych członków społeczności. Do mocnych stron zaliczają się warunki życia w gminie, które sprawiają, że mieszkańcy są zadowoleni z mieszkania właśnie tutaj.

- zmniejszenie się ogólnego poziomu bezrobocia w Gminie,
- zmniejszająca się liczba osób korzystających z materialnych form pomocy społecznej,
- zaangażowanie innych niż GOPS podmiotów w realizację działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych,
- uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych, społecznych i integracyjnych,
- realizowanie w Gminie szeregu działań (programów i inicjatyw) ukierunkowanych na rozwiązywanie istniejących problemów społecznych oraz profilaktykę,
- dobra ocena, przez większość mieszkańców, warunków życia w Gminie.

Słabe strony

Wśród słabych stron Gminy pojawiają się kwestie związane ze strukturą grupy osób bezrobotnych – długotrwale pozostających bez pracy, w wieku przedemerytalnym, kobiet. Słabą stroną jest nadużywanie alkoholu i przemoc w rodzinie, bowiem obie te kwestie chociaż dotyczą indywidualnych osób i/lub rodzin, to bezpośrednio przekładają się na jakość życia społeczności lokalnej, np. w kontekście wyrządzenia krzywdy członkom rodziny, dewastowania środowiska i infrastruktury, stwarzania zagrożenia i poczucia niepewności, destrukcyjnych dla społeczności lokalnej zachowań w przestrzeni publicznej, naruszanie przestrzeni i własności prywatnej, a także braku zaangażowania w działania budujące kapitał społeczny. Słabą stroną jest niewystarczająca oferta instytucji publicznych adresowana do ogółu mieszkańców, w

tym szczególnie w zakresie oferty spędzania czasu wolnego, aktywności społecznej i kulturalnej. Słabą stroną jest także brak wiedzy mieszkańców co do zakresu i możliwości wsparcia jakie mogą uzyskać w GOPS, co sprawia, że w momencie pojawiania się problemów mieszkańcy nie szukają wsparcia we właściwej instytucji (co pozwoliłoby szybciej i z mniejszym obciążeniem dla osoby i/lub rodziny go rozwiązać).

- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych wśród ogółu bezrobotnych,
- coraz częściej występujące przypadki przemocy w rodzinie,
- niezbyt atrakcyjna oferta aktywności społecznych i kulturalnych,
- niewystarczająca oferta instytucji publicznych, szczególnie adresowana do dzieci, młodzieży i rodzin,
- niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla młodzieży,
- małe zaangażowanie mieszkańców w działania integracyjne,

Neutralne – czynniki wpływające na życie społeczne w Gminie, które zależnie od kontekstu mogą stanowić mocne lub słabe strony.

Wśród zidentyfikowanych czynników kształtujących obszar życia społecznego w Gminie, bardzo często występują czynniki neutralne – czyli takie, które mają znaczenie, ale ocena, czy ich wpływ jest pozytywny czy negatywny jest zależna od okoliczności czy kontekstu. W tej grupie występują czynniki demograficzne: zwiększanie się ogólnej liczby mieszkańców czy przewaga jednej z płci w wybranej grupie wiekowej. Także jako czynniki neutralne wskazano cechy osób doświadczających problemów społecznych (np. niezaradność życiowa czy rosnący udział seniorów i osób niepełnosprawnych). O ile samo występowanie problemów społecznych (szczególnie, gdyby występowało w znaczącej skali) można uznać za słabą stronę zmniejszającą jakość życia w Gminie, o tyle zróżnicowanie wewnętrzne problemów charakteryzuje je bez wartościowania (czyli po prostu stwierdza, jakie są cechy problemów nie określając czy są one dobre czy złe). Problemy społeczne zawsze będą, tyle, że będą się zmieniać adekwatnie do zmian społecznych. Zadaniem systemu pomocy społecznej jest je identyfikować i wspierać członków lokalnej społeczności w ich rozwiązaniu. Tak więc

charakterystyka problemów społecznych kierunkuje działania pomocowe i określa w jakim zakresie będą one interwencyjne (rozwiązywanie istniejących problemów), w jakim integracyjne (zmniejszanie nierówności społecznych i zapobieganie wykluczeniu społecznemu) a w jakim profilaktyczne (zapobiegające pojawieniu się lub rozwojowi występujących problemów społecznych).

- zmniejszająca się liczba mieszkańców Gminy,
- wysoki udział osób w wieku do 17 r. ż. w strukturze mieszkańców Gminy,
- depopulacja kobiet (w porównaniu do średniej dla kraju), jednocześnie dominacja kobiet w grupie senioralnej,
- zmniejsza się liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej, jednocześnie wśród świadczeniobiorców zwiększa się grupa osób korzystających wyłącznie ze środowiskowej pracy socjalnej (bez wsparcia rzeczowego),
- zwiększa się udział osób mniej samodzielnych (niepełnosprawnych i seniorów) w strukturze świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- coraz częściej pojawiają się wśród świadczeniobiorców osoby potrzebujące wsparcia w opiece i wychowaniu dzieci,
- coraz większe potrzeby związane ze wsparciem psychicznym, psychologicznym.

Szanse

Wśród szans – jedna jest niezmienna, więc być może nie jest dostrzegana jako potencjał Gminy, a jest to stosunkowo bliska lokalizacja do strefy ekonomicznej. Pozostałe dwie najważniejsze szanse to czynniki zmienne – po pierwsze dostęp do środków unijnych także w kolejnym okresie programowania, oraz rozwój polityki społecznej (większa dostępność świadczeń socjalnych) wynikających z realizowanej polityki rządu.

- położenie w sąsiedztwie ekonomicznej strefy,
- rozwój działań z zakresu polityki społecznej (np. świadczenie 500+),
- dostępność środków unijnych w kolejnych latach.

Zagrożenia

Wpływy polityczne to także potencjalne zagrożenie – tym większe, że przy obecnie obserwowanej dynamice podejmowanych decyzji i wprowadzanych zmian systemowych, trudno jest lokalnie zaadaptować się do wprowadzanych zmian i wyciągnąć z nich maksymalne korzyści dla mieszkańców i organizacji lokalnego systemu polityki społecznej. Szczególnym ryzykiem jest zwiększanie zakresu zadań przy dotychczasowym lub mniejszym finansowaniu, co może przekładać się na niższą jakość świadczonych usług. Zdecydowanie zagrożeniem jest także trwająca przez rok pandemia, jej gospodarcze i społeczne skutki są trudne do oszacowania. Pandemia może także istotnie wpłynąć na wartości wskaźników wykorzystanych dla scharakteryzowania Gminy, w tym np. skalę bezrobocia lub problemów natury psychicznej.

- dynamiczne zmiany systemu pomocy społecznej, w tym rodzajów i kryteriów przyznawanych świadczeń,
- zwiększanie zakresu zadań w ramach systemu pomocy społecznej bez zwiększania budżetu i kadr potrzebnych do ich realizacji,
- upowszechniający się model życia w dużej mierze oparty na cyfrowych technologiach i wirtualnej rzeczywistości,
- trudne do przewidzenia w najbliższych latach skutki pandemii Covid-19.

Zidentyfikowane w ramach analizy czynniki wskazują zakres obszarów, na których należy budować dalszy rozwój gminy, a jakie należy niwelować, aby zmniejszać występowanie problemów społecznych. Znacząca jest także liczba czynników neutralnych, które należy uwzględnić w realizowanych działaniach, aby wskazane czynniki nie przerodziły się w kwestie problemowe. W tej perspektywie optymalnym działaniem jest ukierunkowanie systemu pomocy społecznej w trzech płaszczyznach:

- interwencja: działania ukierunkowane na rozwiązywanie problemów osób i rodzin doświadczających trudności życiowych, obejmujące zarówno wsparcie rzeczowe (materialne), świadczenia pieniężne i niepieniężne, jak i ukierunkowane na wsparcie

niematerialne: środowiskową pracę socjalną, doradztwo, asystowanie, usługi opiekuńcze, pomoc psychologiczną, terapie etc.;

- integracja: obejmuje działania ukierunkowane na zachowanie i/lub wzmocnienie spójności społecznej, podnoszenie poziomu kapitału społecznego, budowanie pozytywnych relacji pomiędzy członkami społeczności, adresowane do wszystkich mieszkańców (ogółu),

- profilaktyka: działania ukierunkowane na zapobieganie występowaniu niepożądanych zjawisk społecznych i /lub pogłębianiu się już występujących, adresowane do ogółu społeczności lub do wybranych grup, ukierunkowane na podnoszenie wiedzy dotyczącej ryzyk, umiejętności zachowania się w niepożądanym sytuacji oraz kształtowanie postaw, które pozwolą uniknąć wystąpienia trudności życiowych lub szybciej je rozwiązać gdy się pojawią, w odniesieniu do społeczności także budowanie wrażliwości społecznej i empatii.

2. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Na podstawie prowadzonych badań przedstawione zostały wnioski oraz wyzwania, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny.

Niekorzystne zmiany demograficzne w gminie – spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, któremu towarzyszy wzrost udziału osób starszych w populacji gminy; zmiany te, prowadzące do starzenia się społeczności lokalnej, a tym samym zwiększające ryzyko chorób i niepełnosprawności, wymagają m.in. zwiększenia dostępu do usług opiekuńczych (w tym uruchomienia usług specjalistycznych), rehabilitacyjnych i medycznych, a także rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i niepełnosprawnych, w tym rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych, m.in. w ramach funkcjonującego w gminie klubu seniora, w sprzyjających okolicznościach utworzenia domu dziennego pobytu, dalszego likwidowania barier architektonicznych oraz udzielania wsparcia osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;

Zagrożenie problemami uzależnień i przemocy domowej, które powodują m.in. konieczność zintensyfikowania prowadzonej w gminie działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej i prawnej (m.in. poprzez rozszerzenie oferty funkcjonujących na terenie gminy Punktu Pomocy Rodzinie i Punktu Konsultacyjnego) oraz wspierania ruchu samopomocowego, w tym działań mających na celu powołanie w gminie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie; trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzebę ochrony macierzyństwa i wielodzietności, co wymaga m.in. dalszego edukowania rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenia dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia ze strony asystenta rodziny i opieki nad dziećmi do lat 3., a także zwiększenia dostępności alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego;

Zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, m.in. poprzez zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych; utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości oraz zwiększenie liczby patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych; usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej, m.in. poprzez stałe doskonalenie i poszerzenie służb społecznych, rozwijanie infrastruktury socjalnej, a także wspieranie i rozwijanie sektora pozarządowego działającego w gminie w obszarze polityki społecznej oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami pozarządowymi.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2022-2027. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

1. Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym: wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej, a także zwiększanie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej.
2. Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju, zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie: pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
3. Profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego:

4. rozwijanie sektora pomocy społecznej oraz wzmocnienie i poszerzenie sektora pozarządowego w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

3. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu Gminy Gromadka w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2027 jest:

- Integrowanie mieszkańców,
- Stwarzanie im dobrych warunków do życia i rozwoju,
- Wzmocnianie rodzin oraz przeciwdziałanie różnym formom
- Marginalizacja i wykluczenia społecznego.

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1. - „**Silna, zintegrowana wspólnota mieszkańców**”.

Obszary i kierunki strategiczne

Dla osiągnięcia tak określonego celu strategicznego należy podjąć działania adekwatne do obecnej sytuacji Gminy, zidentyfikowanej w trakcie przeprowadzonej diagnozy. Z założeń analizy SWOT wynika, że optymalnym jest wykorzystywanie mocnych stron oraz szans, i neutralizowanie słabych stron i zagrożeń. W tej perspektywie celami operacyjnymi do osiągnięcia w perspektywie do 2027 r. są następujące kierunki i przypisane do nich działania.

Przyjęte obszary i kierunki działań wynikają bezpośrednio z przeprowadzonej diagnozy. Realizacja działań w ramach wskazanych kierunków będzie zmniejszać zidentyfikowane słabe strony oraz ukierunkuje neutralne czynniki aby stały się mocnymi stronami i potencjałem Gminy, będzie rozwijać czynniki stanowiące mocne strony Gminy. Realizowanie działań stanowiących odpowiedź na kwestie problemowe

zidentyfikowane w diagnozie będzie stanowiło skuteczną odpowiedź na istniejące i rozwijające się problemy społeczne, pozwoli im zapobiegać w przyszłości, a poprzez budowanie spójności społecznej będzie podnosić kapitał społeczny lokalnej społeczności a przez to jakość życia mieszkańców.

Obszar 1 – Rozwój i wsparcie rodziny.

Obszar ten jest odpowiedzią na zidentyfikowane trudności opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach oraz stanowi odniesienie do struktury demograficznej mieszkańców Gminy. Jest także odniesieniem do struktury świadczeniobiorców korzystających z systemu pomocy społecznej. Zdecydowana większość rodzin jest w stanie zaspokoić swoje potrzeby własnym staraniem, jednak część z nich może stale lub przejściowo doświadczać trudności związanych z opieką nad dziećmi. W tym zakresie mieszczą się zarówno działania z zakresu interwencji, wyrównywania deficytów i przełamywania dysfunkcji rodzin, jak i działania wspierające rodziny bezproblemowe w wychowywaniu dzieci – kształtowanie postaw obywatelskich, budowanie dobrych relacji społecznych w środowisku, rozwijanie zainteresowań i nawyków aktywnego spędzania czasu wolnego.

Kierunki strategiczne w ramach obszaru:

- 1) pomoc w rozwiązywaniu problemów szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych;
- 2) wsparcie w ramach specjalistycznego poradnictwa rodzinnego;
- 3) wspieranie rodzin w zaspokajaniu potrzeb dzieci i młodzieży, szczególnie w zakresie wychowawczym, kształtowania postaw społecznych i obywatelskich;
- 4) wsparcie rodzin w identyfikowaniu i pokonywaniu pojawiających się „nowych” zagrożeń (fonoholizm, problemy wymagające wsparcia psychologicznego, przemoc w środowisku rówieśniczym itp.);
- 5) podejmowanie działań ukierunkowanych na wsparcie w rozwiązaniu wszelkich innych trudności życiowych mieszkańców Gminy.

Obszar 2. Pokonywanie trudności życiowych osób i rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji osób współzależnionych oraz doświadczających przemocy

Przyjęcie tego obszaru jako ważnego w Strategii wynika z założenia, że o ile spożywanie alkoholu nie jest problemem, o tyle problemem stają się destrukcyjne zachowania osób będących pod wpływem napojów wysokoprocentowych. Do takich szkodliwych zachowań należy w szczególności stosowanie przemocy, zaniedbywanie dzieci, niewłaściwe wykonywanie obowiązków zawodowych narażające na uszczerbek inne osoby, dewastowanie przestrzeni publicznej czy naruszanie przestrzeni i własności prywatnej innych. Obszar problemowy został sformułowany tak, aby przede wszystkim wspierać osoby najbardziej narażone na ponoszenie negatywnych skutków destrukcyjnych zachowań, czyli osoby współzależnione (zamieszkujące wspólnie z osobą nadużywającą alkoholu i/ lub od niej zależne) oraz osoby doświadczające przemocy.

Kierunki strategiczne w ramach obszaru:

- 1) wsparcie osób z najbliższego otoczenia osoby nadużywającej alkoholu (współzależnionych) i /lub doświadczających przemocy, w tym podnoszenie wiedzy i umiejętności reagowania osób w środowisku na sytuacje kryzysowe,
- 2) pomoc terapeutyczna dla osób nadużywających alkoholu i /lub sprawców przemocy,
- 3) prowadzenie działań podnoszących świadomość ogółu mieszkańców w zakresie mechanizmu powstawania uzależnień i skutków nadużywania substancji psychoaktywnych,
- 4) podnoszenie wiedzy mieszkańców w zakresie oferty wsparcia, w tym szczególnie pomocowych usług publicznych i oferty organizacji społecznych.

Obszar 3. Budowanie integracji społecznej oraz podnoszenie jakości oferty publicznych instytucji

Budowanie spójności społecznej, integracji i kapitału społecznego jest jednym z kluczowych elementów tworzenia środowiska przyjaznego mieszkańcom i

zapewniającego wysoką jakość życia. Dzięki dobrej organizacji życia w środowisku ludzie realizują swoje potrzeby i aspiracje, poprawiają się warunki mieszkaniowe i podnosi zadowolenie z życia. Ludziom żyje się lepiej, a problemy społeczne występują rzadziej, w mniejszym natężeniu, ich rozwiązanie jest łatwiejsze.

Kierunki strategiczne w ramach obszaru:

- 1) budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez wspieranie działalności liderów lokalnych, podnoszenie kompetencji pracowników instytucji publicznych, wspieranie aktywności społecznej mieszkańców, poszukiwanie know-how, budowanie postaw otwartości i tolerancji, zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu,
- 2) budowanie poczucia tożsamości i przynależności do społeczności lokalnej, kształtowanie postaw odpowiedzialności a także troski o środowisko i przestrzeń publiczną jako o dobro wspólne,
- 3) zapewnienie dostępu do zróżnicowanych usług społecznych osobom chorym, z niepełnosprawnościami i wchodzącym w wiek senioralny;
- 4) profilaktyka problemów społecznych, w tym kształtowanie postaw i zapewnienie oferty spędzania czasu wolnego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z grup narażonych na wykluczenie (w tym szczególnie seniorów, osób z niepełnosprawnościami, osób długotrwale chorujących) promowanie aktywności sprzyjającej życiu wolnemu od uzależnień jak np. aktywność sportowa dzieci i młodzieży, dobra kondycja zdrowotna osób dojrzałych i seniorów;
- 5) rozszerzanie oferty spędzania czasu wolnego w ramach instytucji publicznych, podnoszenie jakości usług publicznych w zakresie kultury, edukacji, rekreacji

Obszar 4. Identyfikacja i pokonywanie skutków pandemii Covid-19

Opracowanie niniejszej Strategii przypadło w czasie trwania pandemii Covid-19. Jest to sytuacja kryzysowa trwająca obecnie, trudno więc już teraz przewidzieć i zaplanować działania, które pomogą w pokonaniu trudności życiowych wynikających właśnie z pandemii. Wiadomo jednak, że te skutki będą wielowymiarowe: w obszarze gospodarczym (ekonomicznym), oraz w wymiarze społecznym, w tym organizowania

życia publicznego (funkcjonowanie instytucji) i rodzinnego. O ile kwestie ekonomiczne są tematem w dyskursie publicznym podobnie jak organizowanie życia (w tym głównie łączenie zdalnej pracy zawodowej dorosłych ze zdalną edukacją ich dzieci), o tyle konsekwencje natury psychicznej i społecznej stosunkowo rzadko są tematem dyskusji i działań związanych z Covid. Można się spodziewać, że te indywidualne trudności natury psychicznej / psychologicznej (obawy, lęki, niepewność, dystans społeczny etc.) będą się dopiero ujawniać i przekładać na życie społeczne i jakość życia jednostek. Należy więc zachować szczególną wrażliwość na potrzeby mieszkańców, monitorować sytuację związaną z pandemią i podejmować działania wspierające społeczność lokalną w pokonywaniu pojawiających się trudności.

Działania

W ramach wskazanych powyżej obszarów i kierunków należy podejmować wszelkie działania i angażować szerokie spektrum interesariuszy. W miarę możliwości działania powinny być realizowane partycypacyjnie – szczególnie działania integracyjne i profilaktyczne, a działania interwencyjne powinny być realizowane z największym upodmiotowieniem osób, które mają być ich beneficjentami.

Działania powinny być realizowane przez wszystkich interesariuszy: Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej, szkoły, jednostki kultury, organizacje pozarządowe, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Radę Gminy i społeczność mieszkańców Gminy.

Działania, które powinny być realizowane w ramach poszczególnych obszarów i kierunków:

1. realizacja programów gminnych (w tym np. wspierania rodziny, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie etc.),
2. praca socjalna,
3. pomoc materialna (finansowa i rzeczowa), dożywianie, pomoc socjalna dla najuboższych mieszkańców Gminy,

4. zapewnienie rodzinom i osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (pedagog, psycholog, prawnik), w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych, zastępczych, a także terapii rodzinnej,
5. tworzenie i rozwijanie działalności świetlic wiejskich, w tym świetlic socjoterapeutycznych, środowiskowych i opiekuńczo-wychowawczych,
6. mieszkalnictwo chronione, wspierane, socjalne, oraz praca socjalna z lokatorami tych mieszkań,
7. współpraca z różnymi jednostkami systemu pomocy społecznej oraz innych systemów (wymiaru sprawiedliwości, edukacji, rynku pracy, służby zdrowia, rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami etc.), w tym jednostkami zapewniającymi opiekę nad dziećmi, z sądami i policją, szkołami, urzędem pracy, PFRON i PCPR w zakresie likwidacji barier architektonicznych i wsparcia osób z niepełnosprawnościami,
8. uczestnictwo i /lub prowadzenie kampanii medialnych i informacyjnych, w tym organizowanych przez inne podmioty,
9. organizowanie i finansowanie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży oraz wypoczynku letniego i zimowego, zapewnienie dostępu do internetu oraz szerszego dostępu do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, doposażenie obiektów sportowych w odpowiedni sprzęt,
10. systematyczne doszkalać pracowników pomocy społecznej w zakresie wdrażania nowych metod i instrumentów pracy socjalnej oraz budowania współpracy międzyinstytucjonalnej,
11. wspieranie lub prowadzenie inicjatyw na rzecz społeczności lokalnych wspierających postawy aktywne, pomoc sąsiedzka, inicjowanie powstania grup samopomocy,
12. rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, grupami nieformalnymi i liderami społeczności lokalnych,
13. realizacja działań z zakresu ekonomii społecznej, aby zapewnić zatrudnienie

14. osobom długotrwale bezrobotnym i zagrożonym wykluczeniem społecznym ze względu na bezrobocie (50+, kobiety),
15. wsparcie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością poprzez zapewnienie miejsc w schroniskach, tworzenie mieszkań socjalnych i chronionych oraz pracę socjalną,
16. monitorowanie i analiza problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie,
17. organizowanie prozdrowotnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, kształtowanie postaw aktywnego i zdrowego spędzania czasu wolnego,
18. wspieranie osób współuzależnionych i doświadczających przemocy w rodzinie w radzeniu sobie w sytuacjach problemowych, tworzenie grup samopomocowych,
19. pomoc psychologiczna dla rodzin z problemem uzależnienia i /lub przemocy, pomoc specjalistyczna i terapeutyczna dla osób uzależnionych i /lub sprawców przemocy,
20. realizacja kampanii społecznych i wszelkich działań przełamujących stereotypowe traktowanie uzależnień i przemocy jako tematu tabu,
21. kształtowanie kultury konsumpcji alkoholu i promowanie zachowań odpowiedzialnych społecznie (czyli prowadzenie działań edukacyjnych ukierunkowanych na przekazanie wiedzy o tym jak działa alkohol i używki w organizmie człowieka, i w jaki sposób można korzystać z legalnych używek aby było to bezpieczne i akceptowalne społecznie, informowanie o społecznych skutkach jednostkowych zachowań i budowanie postaw obywatelskich).
22. wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania w szczególności poprzez propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, ułatwienie kontaktu z placówkami służby zdrowia i placówkami rehabilitacyjnymi, wspieranie rodziny w opiece nad chorym w domu, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych (rozwój wolontariatu na rzecz usług sąsiedzkich) oraz rozwijanie usług opiekuńczych,

23. wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych poprzez realizację rządowych programów np. opieka wytechnieniowa, asystent osoby niepełnosprawnej etc.
24. rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne,
25. udzielanie pomocy osobom z niepełnosprawnościami w uzyskaniu sprzętu rehabilitacyjnego,
26. wspieranie osób chorujących psychicznie i w kryzysie natury psychologicznej i/lub psychicznej, podnoszenie wiedzy wśród mieszkańców i przełamywanie uprzedzeń wobec osób doświadczających problemów psychicznych,
27. prowadzenie działań edukacyjnych kierowanych do młodzieży, uwrażliwiających na potrzeby psychiczne jednostki, wskazujących „sygnały alarmowe” w których należy poszukać pomocy dla siebie lub osoby z otoczenia,
28. podejmowanie działań na podniesienie bezpieczeństwa w szkołach, w tym szczególnie zapobieganie przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy oraz podnoszenie wiedzy co do możliwości reagowania w sytuacjach zagrożenia,
29. podnoszenie wiedzy mieszkańców w zakresie usług oferowanych przez instytucje systemu pomocy społecznej działające na terenie Gminy, budowanie wizerunku GOPS jako jednostki realizującej działania integracyjne i wspierającej wszystkich mieszkańców.

Zakładane rezultaty i wskaźniki

Działania realizowane w ramach wskazanych obszarów będą monitorowane przy wykorzystaniu wskaźników dobranych z poniższej listy. Wskaźniki monitorują przebieg działań a nie ich rezultaty. Wynika to ze specyfiki działań w systemie pomocy społecznej, której zadaniem jest wspieranie osób i rodzin w pokonywaniu trudności życiowych. Niektóre trudności będą występowały stale (np. niepełnosprawność) a niektóre będą się pogłębiać (np. kondycja osób przewlekle chorych). Rolą systemu pomocy społecznej nie zawsze jest więc „zlikwidowanie problemu”, może to być zmniejszenie negatywnych konsekwencji odczuwanych przez osobę lub rodzinę, a także

utrzymanie jakości życia na optymalnym poziomie. Wskaźniki ilościowe (skwantyfikowane) nie zobrazują skutków tych działań, dlatego też realizacja Strategii powinna być poddana ewaluacji co kilka lat, aby uchwycić zmianę społeczną przy wykorzystaniu wskaźników ilościowych i jakościowych (opisowych).

Wskaźniki realizowanych działań:

- liczba osób, które skorzystały z określonych działań w podziale na rodzaje problemów występujących w rodzinach (liczba uczestników / odbiorców działania, niezależnie od tego, czy zaobserwowano wpływ interwencji), w tym szczególnie z powodu nadużywania alkoholu / współzależnienia i/ lub z powodu stosowania lub doświadczania przemocy,
- liczba i rodzaj udzielonych świadczeń,
- liczba i rodzaj działań „miękkich”: terapeutycznych, psychologicznych, rozmów motywujących, asysty rodzinnej, usług opiekuńczych etc.
- liczba godzin i rodzaj specjalistycznego wsparcia,
- liczba procedur NK, liczba postępowań policyjnych w zakresie przemocy domowej,
- liczba godzin środowiskowej pracy socjalnej,
- liczba środowisk /rodzin objętych wsparciem w ramach pracy socjalnej,
- liczba osób / liczba dzieci / liczba rodzin objętych wsparciem,
- liczba korzystających ze wsparcia osób, których sytuacja życiowa zmieniła się wskutek otrzymanego wsparcia w okresie sprawozdawczym, wraz z krótkim opisem zmiany, lub gdy sytuacja utrzymała się w dotychczasowym stanie (tzn. sukcesem jest zatrzymanie degradacji danej osoby i wsparcie w utrzymaniu akceptowalnego społecznie sposobu życia np. w odniesieniu do osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych),
- liczba i rodzaj działań w zakresie współpracy z instytucjami i organizacjami aktywnymi w obszarze pomocy społecznej,

- liczba ofert konkursowych składanych przez organizacje pozarządowe,
- liczba / rodzaj / zakres działań zleconych lub powierzonych do realizacji organizacjom pozarządowym,
- liczba instytucji i organizacji ponadlokalnych współpracujących z Gminą,
- liczba wspartych inicjatyw i działań w ramach rozwoju infrastruktury społecznej (mieszkań chronionych /treningowych/ wspieranych), likwidacji barier architektonicznych, doposażenia placówek etc.,
- liczba świetlic utworzonych lub wspartych w działaniach na rzecz lokalnej społeczności,
- liczba zrealizowanych lub wspartych inicjatyw edukacyjnych kierowanych do wybranych grup społecznych i/lub ogółu mieszkańców,
- liczba / rodzaj / zakres realizowanych lub wspartych inicjatyw integrujących społeczność lokalną,
- liczba i rodzaj inicjatyw integracyjnych adresowanych do seniorów,
- liczba / rodzaj / zakres działań z zakresu profilaktyki problemów społecznych, w tym kampanii społecznych, działań informacyjnych, upowszechniających określone postawy, zachowania i sposób życia szczególnie w kontekście kształtowania relacji społecznych,
- liczba osób zaangażowanych w działania wolontariackie,
- liczba badań / raportów z monitoringu sytuacji społecznej i potrzeb mieszkańców w zakresie działań realizowanych w obszarze pomocy społecznej,
- liczba i rodzaj zrealizowanych działań.

IV REALIZACJA, MONITORING I EWALUACJA

1. METODY I SPOSOBY REALIZACJI CELÓW

Wdrażanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gromadka na lata 2022-2027 wskazuje kierunki działań, które są wyzwaniem dla całej lokalnej społeczności: dla administracji samorządowej oraz wszystkich instytucji i organizacji, które mogą być jej partnerem w realizacji poszczególnych działań. Wdrażanie Strategii jest długotrwałym procesem, włączającym szerokie grono interesariuszy (jednostki pomocnicze i jednostki organizacyjne, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, etc.), i powinno być realizowane w kolejnych zadaniach:

- wskazanie przez koordynatora realizacji Strategii tj. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w gromadce, w uzgodnieniu z Wójtem Gminy, osoby lub zespołu osób odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii,
- określenie szczegółowych zadań wraz z podziałem kompetencyjnym,
- upowszechnianie założeń Strategii i uwzględnianie obszarów strategicznych (przekazanie informacji poszczególnym partnerom),
- uwzględnienie działań z zakresu Strategii w kolejnych podejmowanych działaniach Gminy,
- systematyczny monitoring i ewaluacja wdrażania Strategii.

Zadania wskazywane do realizacji Strategii realizowane przez Zespół lub osobę odpowiedzialną za wdrożenie Strategii to:

- koordynacja współpracy pomiędzy interesariuszami (instytucjami, organizacjami pozarządowymi, sołtysami itp.),
- uspołnianie kluczowych dokumentów i zapisywanych w nich działań w zakresie spraw społecznych (jak np. programy współpracy z organizacjami pozarządowymi, przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii etc.),

- monitorowanie wdrażania Strategii,
- inicjowanie i realizacja działań zawartych w Strategii,
- budowanie atmosfery współpracy wśród partnerów realizujących określone zadania.

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależy będzie w dużej mierze od aktywności i zmobilizowania szerokiego spektrum osób, organizacji i instytucji. Częściowo będzie także uwarunkowane wpływem czynników zewnętrznych, jak np. zmiany prawne czy efektywność polityki społecznej i gospodarczej prowadzonej przez rząd.

Podczas realizacji założeń w ramach niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Gromadka obowiązują wskazane w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Gromadka standardy zachowań:

1. Zasada równości.
2. Uczciwe traktowanie obowiązków obywatelskich (podatki, śmieci i otoczenie).
3. Podejmowanie dialogu.
4. Budowa i podtrzymanie zaufania.
5. Etyczne działania.
6. Wysoka jakość obsługi przez urzędników i podmiotowość.
7. Dbłość o wizerunek gminy.

2. RAMY FINANSOWE

Każdy podmiot z terytorium gminy, który realizuje zadania w ramach strategii, planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie są one jedynie częścią składową budżetu gminy, ale pochodzą także ze źródeł zewnętrznych (dotacji) pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów.

Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej strategii będą:

- budżet Gminy Gromadka
- budżet powiatu bolesławieckiego;

- budżet województwa dolnośląskiego;
- budżet państwa, w tym dotacje celowe na realizację zadań zleconych oraz dofinansowujące częściowo zadania własne (np. udzielenie pomocy w formie posiłku, zasiłki stałe, okresowe);
- Fundusz Pracy;
- Narodowy Fundusz Zdrowia;
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej;
- Środki z funduszy europejskich;
- Inne środki.

3. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring

Stała obserwacja procesu wdrażania Strategii oraz efektów podejmowanych działań stanowi jeden z kluczowych elementów dla powodzenia całego procesu realizacji zamierzeń rozwojowych zdefiniowanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gromadka na lata 2022-2027. Zaplanowany i sprawnie funkcjonujący system monitoringu umożliwi pozyskanie rzetelnych danych a przez to ocenę postępów w zakresie wdrażania zapisów Strategii.

Monitoring to proces weryfikowania, czy realizacja strategii przebiega zgodnie z założeniami, czy są osiągnięte cele i rezultaty określone w strategii oraz jak przebiega wydatkowanie środków przeznaczonych na poszczególne zamierzenia. Proces monitorowania polega na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w odniesieniu do celów wytyczonych w Strategii przy wykorzystaniu określonych wskaźników. Monitoring dostarczy informacji na temat postępów w osiągnięciu przyjętych celów oraz umożliwi kwantyfikację efektów zrealizowanych przedsięwzięć w różnych obszarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym.

Do szczegółowych etapów monitoringu Strategii należy zaliczyć:

- zbieranie danych i informacji (materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen),
- analizę danych i informacji -uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych oraz ich archiwizacja,
- przygotowywanie raportów (zestawienie otrzymanych danych w raporty roczne),
- ocenę wyników (ocena porównawcza osiągniętych wyników z założeniami, określenie stopnia wykonania przyjętych zapisów Strategii),
- ocenę rozbieżności pomiędzy założeniami a rezultatami i analizę jej przyczyn.
- planowanie korekty.

Dla miarodajnej oceny realizacji przyjętych założeń potrzebne będą konkretne dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. Wskaźnik jest definiowany jako miernik wyznaczonego celu, zmobilizowanych zasobów, osiągniętego efektu, miernik jakości lub zmienna kontekstowa. Dzięki tym wskaźnikom można określić poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów. Wyniki zapisane w postaci wskaźników czy bezwzględnych informacji statystycznych mają także ważne znaczenie w procesie uzyskiwania poparcia społecznego dla prowadzonych zmian czy świadczenia usług. Monitoring Strategii będzie realizowany w dwóch etapach, na które składają się:

1. Analiza wskaźnikowa, realizowana na zakończenie roku, wskazująca zbieżność podejmowanych działań z osiąganymi wynikami społeczno-gospodarczymi Gminy według wskaźników zaproponowanych dla poszczególnych celów strategicznych (wskazanych w rozdziale Misja, wizja, cele).

2. Coroczne sprawozdania z realizacji celów, zawierające podstawowe informacje na temat podejmowanych działań, stopnia realizacji projektów i ewentualnych efektów końcowych tych projektów, które może być przygotowane jako jeden z punktów /rozdziałów Raportu o Stanie Gminy i/ lub w ramach Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Ewaluacja

Dodatkowym rekomendowanym działaniem jest przeprowadzenie ewaluacji, dla zachowania obiektywizmu rekomendowana jest ewaluacja zewnętrzna, czyli przeprowadzona przez osobę / podmiot spoza Gminy, nie zaangażowany w realizację Strategii. W szerokim aspekcie ewaluacja dotyczy oceny stopnia realizacji założeń Strategii oraz jej wpływu na wszelkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu realizacja Strategii przekłada się na zaspokojenie potrzeb mieszkańców Gminy.

Ewaluacja Strategii powinna obejmować:

- ocenę sposobu wdrażania zaplanowanych działań;
- diagnozę czynników, które mogą mieć wpływ na proces realizacji działań i skuteczność osiągnięcia założonego celu projektu;

- ocenę skuteczności i efektywności działań, a zwłaszcza osiągniętych rezultatów oraz postępów w realizacji celu projektu;
- ocenę jakości zarządzania realizacją przedsięwzięcia;
- diagnozę zgodności realizacji poszczególnych działań z celami Strategii.

Ewaluacja powinna być przeprowadzona w oparciu o podstawowe kryteria (w odniesieniu do których należy sformułować pytania badawcze):

- Skuteczność: jaki był wpływ działań realizowanych w ramach Strategii na osiągnięcie jej celu głównego? Na ile wyniki zrealizowanych działań odpowiadają celom operacyjnym Strategii?
- Efektywność: w jakim stopniu nakłady były proporcjonalne do osiągniętych rezultatów?
- Trafność: w jakim stopniu cele Strategii i/lub zrealizowane przedsięwzięcia odpowiadają potrzebom jego mieszkańców?
- Użyteczność: na ile rezultaty i wpływ Strategii spełniają oczekiwania mieszkańców (przyczyniają się do rozwiązania problemów społecznych)?
- Trwałość: jak długo będą trwać pozytywne skutki przedsięwzięć podejmowanych w ramach Strategii po jego zakończeniu ich realizacji?

Podstawowe zasady aktualizacji strategii

Podstawą do podjęcia decyzji o przygotowaniu aktualizacji Strategii przed upływem okresu, na jaki została opracowana, będzie raport z monitoringu oraz rekomendacja Zespołu Zadaniowego ds. monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Aktualizacja może obejmować przede wszystkim działania konieczne dla osiągnięcia określonych celów. Ze względu na znaczny wpływ czynników zewnętrznych (decyzji podejmowanych na szczeblu centralnym w zakresie polityki społecznej) Strategia jest elastyczna i otwarta na korekty, ponieważ tylko odpowiednio wczesne reagowanie na pojawiające się szanse i zagrożenia zapewni możliwość realizacji działań i osiągnięcia zakładanych celów.

